

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 12. 2014, č. j. 5 A 134/2014 – 53,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobce – P. Č. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by bylo zrušeno usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 12. 2014, č. j. 5 A 134/2014 – 53, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) napadeným usnesením ze dne 1. 12. 2014, č. j. 5 A 134/2014 – 53, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků, neboť jeho žaloba proti nečinnosti žalované České advokátní komory nemůže být zjevně úspěšná. Žalovaná Česká advokátní komora rozhodla o žádosti žalobce ohledně určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby podle § 18 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, dříve, nežli jí to mohlo být městským soudem v této věci uloženo, a vzhledem k tomu, že i sám žalobce tuto rozhodnou okolnost sdělil městskému soudu, pozbývá jeho žaloba na ochranu před nečinností České advokátní komory smysl (žaloba by mohla být jen zamítnuta). Jelikož žaloba na ochranu před nečinností neslouží k tomu, aby správní soud káral správní orgán za případné průtahy v řízení, ke kterým v minulosti při vyřizování žádosti žalobce došlo (žaloba má smysl jen tam, kde nečinnost stále trvá), dospěl městský soud k závěru, že podaná žaloba není zjevně úspěšná. Vzhledem k tomu, že budoucí neúspěšnost žalobce je evidentní již na první pohled, nemohly být ani naplněny

zákonné předpoklady pro to, aby správní soud přiznal žalobci osvobození od soudních poplatků.

Proti tomuto usnesení městského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě podáním, které je podle svého obsahu kasační stížnost, jež se opírá o důvody podřaditelné pod ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Stěžovatel především v tomto podání uvádí celou řadu tvrzení bez bližší konkretizace, jimiž označuje úvahy správního soudu za arogantní, lživé, nesoudné, imbecilní, absurdní, nepřijatelné, tristní, svévolné, šikanující, pitomé či stupidní, které zesměšňují účastníka řízení a jeho konání. Svě výhrady dílem směřuje vůči městskému soudu, proti blíže neidentifikovaným krajským soudům, Nejvyššímu správnímu soudu či rozšířenému senátu tohoto soudu, bez uvození výhrad k meritu projednávané věci.

Stěžovatel však nad rámec uvedeného nesouhlasu, přeci jen vyjádřil určitou argumentaci, v níž namítal (i s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu) nesprávné právní posouzení věci městským soudem (v této věci žalobce rozhodoval Městský soud v Praze a nikoliv některý z krajských správních soudů či Nejvyšší správní soud, jak dílem mylně uvádí stěžovatel).

Podle této argumentace měl městský soud především nesprávně posoudit po právní stránce jeho žádost o osvobození od soudních poplatků. Ve skutečnosti ovšem žádal pouze o osvobození od jednoho poplatku a nikoliv o více osvobození. To, že se zákonodárce vyjadřuje v plurálu, je pochopitelné (adresátem norem je lid) ale na věci se tím nic nemění. Městský soud nevzal dostatečně potaz ani to, že Česká advokátní komora řízení o žádosti žalobce zastavila až po podání předmětné žaloby a též po podání předmětné žádosti o osvobození od soudního poplatku (2. 9. 2014). Správní soud proto lstivě informoval o jeho žalobě, a nyní to ve svém rozhodnutí zamlčuje.

Městský soud nesprávně posoudil i obsah doplnění jeho žaloby po právní stránce, dospěl-li k závěru, že šlo o „nepřípustné rozšíření“, resp. „o nový žalobní návrh“, který nelze projednat společně s žalobou v této věci. Pokud by tomu tak skutečně bylo, nebylo by možno dovozovat, že je žaloba (nedoplněná) zjevně neúspěšným návrhem. Městský soud nesprávně aplikoval i zákon o soudních poplatcích, a nikoliv soudní řád správní, popřípadě občanský soudní řád. Jeho podání nejsou pouhou prkotinou a správní soud zamlčuje judikáty, které svědčí jeho tvrzení. Procesní řád také nestanoví, že soud má zkoumat, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem, nýbrž toliko to, zda není žaloba zjevně neúspěšná. Ze všech uvedených důvodů má stěžovatel za to, že napadené rozhodnutí městského soudu je nezákonné a navrhuje, aby jej Nejvyšší správní soud zrušil, a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná Česká advokátní komora se k podané kasační stížnosti stěžovatele nevyjádřila, ač s ní byla řádně a včas obeznámena.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení městského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Nejvyšší správní soud především netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je usnesení, jímž žalobci nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků a soud si je vědom nemajetnosti stěžovatele, znamenalo by trvání na splnění těchto podmínek řízení jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud předesílá, že předmětem tohoto řízení je posouzení zákonnosti usnesení městského soudu, kterým podle § 36 odst. 3 s. ř. s. nebylo žalobci přiznáno osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě stěžovatele podle ust. § 79 a násl. s. ř. s. Nejvyšší správní soud se proto při posuzování zákonnosti uvedeného soudního rozhodnutí musí zabývat - v mezích stížnostních důvodů - jen tím, zda byly či nebyly naplněny zákonné podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků (zda návrh žalobce zjevně nemůže být úspěšný).

Podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

Věta první predestřeného ustanovení soudního řádu správního pozitivně vymezuje podmínky, za kterých může být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků (má-li nedostatek prostředků, např. peněz, penězi ocenitelného majetku, cenných papírů apod. a požádá-li o osvobození). Z napadeného usnesení městského soudu, resp. ze str. 2 odst. odůvodnění je zřejmé, že si městský soud byl při svém rozhodování vědom toho, že stěžovatel naplňuje podmínky pro to, aby byl podle věty první dotčeného ustanovení osvobozen od soudních poplatků.

Soudní řád správní však obsahuje i negativní podmínky, za kterých, budou-li naplněny, nelze osvobodit žadatele od soudních poplatků. A to i přes to, že by jinak splňoval podmínky zakotvené ve větě první tohoto ustanovení.

Otázkou, kdy je dána zjevná neúspěšnost návrhu (žaloby), se Nejvyšší správní soud zabýval již dříve. Bylo tomu tak např. v rozsudku ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 - 72, dostupném na www.nssoud.cz, v němž vyslovil právní názor, že vlastnost „zjevně neúspěšného návrhu“, je třeba vykládat jako vlastnost seznatelnou „na první pohled“, tedy kde je neúspěšnost návrhu bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjiřitelná. Takovým „zjevně neúspěšným návrhem“ může být např.: opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení charakteru a povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušení řízení, apod. Naproti tomu o „zjevně neúspěšný návrh“ nejde tehdy, je-li „zjevnost“ závislá na předběžném zkoumání a posouzení povahy návrhu, jako tomu je např. u návrhu na

vyslovení nicotnosti správních rozhodnutí“. Na toto své rozhodnutí Nejvyšší správní soud navázal např. v rozsudku ze dne 6. 12. 2012, č. j. 7 Afs 91/2012 - 13, který je dostupný na www.nssoud.cz. V tomto rozsudku vyslovil Nejvyšší správní soud právní názor, že „*Otázka místní příslušnosti (§ 7 odst. 2 s. ř. s.) toho kterého krajského soudu k rozhodování o správních žalobách proti rozhodnutím orgánů daňové správy je natolik elementární záležitostí, že je každému soudu zřejmá bez jakéhokoliv bližšího zkoumání (na první pohled). Nemůže být proto ve smyslu § 36 odst. 3 věty třetí s. ř. s. zjevně úspěšným návrh žalobce (kasační stížnost), jenž směřuje proti usnesení krajského soudu o postoupení věci místně příslušnému krajskému soudu, v jehož obvodu sídlí správní orgán, který v souzené věci vydal rozhodnutí v prvním stupni*“.

Z dikce ust. § 36 odst. 3 věty třetí s. ř. s. ve spojení s poukazovanou judikaturou lze proto vyvodit, že v zásadě je třeba vždy zamítnout žádost o osvobození od soudních poplatků v případech, kdy návrh (žaloba) nemůže být zjevně úspěšný (a to, i kdyby jinak tento účastník splňoval veškeré další podmínky pro to, aby byl osvobozen od soudních poplatků).

Stěžovatel se v projednávané věci domáhal svou žalobou podanou podle ust. § 79 a násl. s. ř. s., aby městský soud uložil žalované České advokátní komoře rozhodnout o jeho žádosti o ustanovení zástupce a současně požádal i o osvobození od soudních poplatků. Žalovaná Česká advokátní komora však ještě před tím, než městský soud stačil rozhodnout o požadovaném osvobození od soudních poplatků, řízení o žádosti žalobce dne 11. 9. 2014 zastavila. O tom ostatně informoval správní soud i samotný stěžovatel tehdy jako žalobce. Fakticky i právně tak v projednávané věci odpadl důvod řízení před městským soudem.

Městský soud vyšel při svém rozhodování z toho, že pokud v řízení na ochranu před nečinností správního orgánu podle ust. § 79 a násl. s. ř. s., žalovaná rozhodne dříve, nežli podanou žalobu (na určení povinnosti rozhodnout o žádosti žalobce) projedná správní soud, a je to evidentní z obsahu soudního spisu i z podání účastníků řízení, jimž bylo takové rozhodnutí již doručeno, potom pozbývá ochrana před nečinností již ze své podstaty smysl. V tomto případě jde o zjevný a nutný procesní neúspěch žalobce. Městský soud proto v projednávané věci dovodil, že za tohoto stavu návrh stěžovatele nemůže být zjevně úspěšný, a tudíž ve smyslu ust. § 36 odst. 3 věty třetí s. ř. s. jeho návrh na osvobození od soudních poplatků zamítl, resp. podle napadeného usnesení mu nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Za nastalého stavu je tak mimo jakoukoliv pochybnost, že stěžovatel nemůže se svou nečinností žalobou před správním soudem uspět. Vyslovenému závěru nelze ničeho vytknout.

Na uvedeném závěru nemohou ničeho změnit ani námitky stěžovatele, jimiž zpochybňuje posouzení zjevné neúspěšnosti své žaloby. Městský soud zcela správně vyloučil k samostatnému projednání rozšiřující návrh stěžovatele, označený jako „rozšíření žaloby z 1. 2. 2013“, na přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 11. 9. 2014 a vede jej nově pod sp. zn. 5 A 204/2014. Je tomu tak proto, že šlo o zcela jiný typ přezkumného soudního řízení. Původní řízení podle § 79 a násl. s. ř. s., vedené pod sp. zn. 5 A 134/2014, nelze jakkoliv zaměňovat či účelově slučovat s novým řízením, ve kterém se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 9. 2014, č. 2655/14 (tedy postupu dle ust. § 65 odst. 1 a násl. s. ř. s.).

Stěžovatel se mylí, dovozuje-li, že městský soud na jeho věc vadně aplikoval zákon o soudních poplatcích a nikoliv soudní řád správní. Je tomu tak proto, že městský soud ve skutečnosti věc posuzoval v mezích ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. a nikoliv podle zákona o soudních poplatcích (§ 9 odst. 1), jak by jinak činil, pokud by rozhodoval o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. V projednávané věci městský soud ještě řízení neukončil. Naopak umožnil stěžovateli, trvá-li na projednání a rozhodnutí své žaloby, aby sám uhradil soudní poplatek a vyčkal vydání rozsudku o žalobě. Neopodstatněná je rovněž výhrada stěžovatele, že si městský soud neujasnil předmět řízení, rozhodl-li o osvobození, resp. neosvobození stěžovatele od soudních poplatků, ačkoliv se svou žádostí domáhal jen osvobození od jednoho soudního poplatku (za správní žalobu na nečinnost žalované České advokátní komory). Je tomu tak proto, že správní soud je povinen vycházet z dikce zákona („osvobození od soudních poplatků“), která je v plurálu a přihlížet k možným dalším poplatkům, které v dané věci přicházejí v úvahu (např. poplatek za odkladný účinek, za budoucí kasační stížnost a pod), aby do budoucna nemusel o téže otázce (osvobození/neosvobození od soudních poplatků) v dalším řízení rozhodovat opakovaně. Uvedené platí jak pro pozitivní, tak i pro negativní soudní rozhodnutí.

Se stěžovatelem nelze souhlasit ani v tom, dovozuje-li, že městský soud nevzal při svém rozhodování v potaz, že Česká advokátní komora rozhodla o žádosti stěžovatele, až po podání jeho nečinnostní žaloby. Opak je pravdou. Jak vyplývá z rekapitulační části napadeného usnesení (str. 1 odst. 1 a 2, str. 2 odst. 2 odůvodnění), městský soud si byl dobře vědom okolnosti, že žalovaná o žádosti žalobce rozhodla až po té, co její nečinnost napadl stěžovatel svou žalobou. Současně však vyslovil, že mu nepřísluší jakkoliv žalovanou kárat v akademické rovině za její průtahy při rozhodování o žádosti stěžovatele. Takovému závěru nelze ničeho vytknout. Jelikož napadeným usnesením nebylo řízení o žalobě stěžovatele ukončeno a stěžovatel nebyl ani v řízení před městským soudem zastoupen, nebylo případné na věc aplikovat ust. § 60 odst. 3 s. ř. s., kde by jinak bylo možno tuto okolnost zohlednit.

Námitkami stěžovatele, které mají podobu invektiv stěžovateli vlastních, jež jsou adresovány bez bližší specifikace dílem městskému soudu, dílem jiným soudům (*např. že úvahy stěžovatele nejsou prkotinou, že soud zamlčuje judikáty ve prospěch stěžovatele, že úvahy soudu jsou arogantní, lživé, nesoudné, absurdní, nepřijatelné, tristní, svévolné, šikanující, pitomé či stupidní, zesměšňující účastníka řízení a jeho konání*) se Nejvyšší správní soud nezabýval. Je tomu tak proto, že mu nepřísluší reagovat na uvedené pocity a projevy stěžovatele, ale toliko na řádně uplatněné stížnostní důvody a k nim se vztahující skutkovou a právní argumentaci. Tyto předpoklady však popisované projevy stěžovatele nenaplnují.

K dalším tvrzením uplatněným v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že jde jednak o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat projednatelné námitky a jednak o pouhá vyjádření stěžovatelových názorů na činnost městského soudu nebo jiných krajských soudů, které nemají pro posouzení věci žádný význam.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost stěžovatele proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 12. 2014, č. j. 5 A 134/2014 – 53, není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s.).

Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. ledna 2015

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu